

UN CUENTO NAVIDEÑO

SANTA NIT

JOSEP VALLVERDÚ

Des del seu recó, mentre el matrimoni deixa volar els seus pensaments, assegut al sofà, i el vell roman cara a la finestra, mirant cap a les coses submergides en la nit, com si mirés el món del passat, la nena esguarda tota la peça. Bigues repintades i lluentes com un carbó, aquella làmpara que un temps fou de gas i ara té bombeta, el buffet de la fusta batllofada, perquè un any el braser li era massa aprop. I aquella col·lecció de calcomanies esteses com un joc de cartes abandonat o un ventall en el marc de fusta prima i negra. Calcomanies que van des d'un home en velocíped fins a escenes de les plantacions cubanes del temps de l'emigració catalana. La nena se les estima molt i no compren com no en té tothom: Es la única herbolària de l'escola i abans les altres nenes li deien «regalèsia»; elles no tenen un piset menut al sotsostre de la botiga, un pis gairebé de juguina com ella. I la nena se sent contenta que arribi l'hivern, perquè es pot passar les hores a la taula enfaldillada, sentint la ranera grata del gatet a la vora, irisat el seu pèl de sol. Al piset diminut no hi fa gota de fred ni se sent el soroll del carrer.

L'any passat no tenia exacta idea del que era Nadal. La gent anava com adalerada, el carrer era un formiguer i uns homes estraforis i somrients, vestits de rondalla de l'avi recollien cartes per als reis d'Orient en els vestibuls dels grans magatzems. Aquest any li han parlat d'unes festes que fan la Nit de Nadal. No és la missa del gall, no: és una altra cosa, fan soroll i ballen i mengen de tot i beuen. Deu ésser una festassa! La mestra nova en diu «Nochebuena». Encara fa dos dies llegí als de l'altra classe una cosa d'un llibre que en parlava: la història d'un nen que no el deixaven quedar amb els grans la nit de Nadal i que per fi es feia vell i ho recordava, i unes cançons i... Si que deu ésser important aquesta nit, que neix el Jesuset.

— Nena.

La mare és al seu davant. S'ha desbotonat la bata i ara es recull el cabell i parla amb una punteta de recel.

— Oi que ten'aniras a dormir? El papa i la mama sortiran i...

— Jo vull venir amb vosaltres! Aneu a missa del gall i no m'hi voleu.

— Tu! A dormir! fa el pare. Quan tornem et portarem confits i la mama t'explicarà la festa que hem fet.

L'avi, una mà als vidres, contempla l'escena. Li dol que els fills surtin de casa la nit de Nadal. Una nit així abans era respectada per tothom, cada família era més sagrada i un home mirava els rostres més estimats i hi llegia l'escalfor de l'ànima, mai tan evident com aquella nit glaçada. Han canviat els temps... Bé, això ja ho sabem. Es tracta de posar un bon pedaç a l'esquinç que els pares de la nena provoquen. L'avi s'acosta a la nena.

La mare ja es per dins, remenant potingues, amb les mitges a retaló i les noves sobre el llit. El pare, davant el mirall del lavabo, es repassa curosament i sàdica, amb un escuradents, el negre de la dentadura.

— No tinguis por, el iaiao es queda...

— Iaio... La nena aixeca el cap. No li esclata el somriure fins que l'avi li senyala amb el dit les calcomanies de la paret. Un estre-

miment somou voluptuosament la criatura. Els ulls se li'n van després cap a quatre grossos volums enquadrats en cartró pesant, que tota la vida han estat al fons d'un prestatge veí del buffet. Avui demanarà a l'avi que els hi deixi fullejar per primera vegada. Posarà la nena asseguda a la taula per a què també els vegi. Cada cinc minuts el iaio s'ajupirà a escalivar el braser i aquella picoreta a les cames, aquella picoreta que fa venir són la prendrà tota. Però no vol pas adormir-se. Ara gairebé desitja que el pare i la mare se'n vagin, que així podrà establir la càlida complicitat amb l'avi.

— Mama: quin vestit et poses?

— El blau, maca.

La nena mira l'avi, i li xiuxiueja misteriosament:

— Es posa el vestit blau. I riu, tot imposant-li silenci.

Quan la porta del pis ja està oberta, la nena diu:

— Que no passareu a veure el Jesuset?

— No feu tard, — afegeix l'avi.

La porta es tanca. Les dues generacions paradoxalment més allunyades romanen immòbils una estona. L'avi carrega la pipa. La nena creua les mans disposant-se a escoltar. Ara s'ha encès una llumeta rodona en l'aparell de ràdio.

— Què és aquesta cançó?

— «Santa Nit.» Escolta-la.

— No l'entenc.

— Fixa-t'hi bé. La canten per a què tu puguis entendre-la. La canten en totes les llengües, però avui només n'hi ha una, de llengua.

— Avi: Perquè del Jesuset la nostra mestra en diu el Niño?

Pero l'avi s'ha llevat a despenjar las calcomanies.

— No, iaio, no. Perquè no m'ensenyes els llibres, avui que és la nit de Nadal?

El miracle s'ha produït. Com si tardés segles a verificar-se i a la fi esdevingués un fet. L'avi ha tornat a repenjar el quadre, s'ha tret la pipa de la boca, ha mirat alternativament la nena, els grossos volums i els vidres entelats de la finestra. Ha posat els volums damunt la taula; ha matat un parell de cuques de plata de les que volten per les planes vestudes dels volums. Ara ha pres solemnement seient.

— Són molt vells aquests llibres?

— Molt.

— Tant com les estrelles?

— Tant com jo. Mira. Ací tens uns miners bavaresos cantant cançons nadalenques. I aquí aquest altre dibuix representa la missa del gall al Conflent.

I aquí...

Només se sent el xiu xiu de les fulles groguenques. Les velles revistes enquadrades, fullejades només en els messos de Desembre d'un reguitzell d'anys escolats, submergeixen l'avi en el món aquietat del pretèrit. Per Nadal no calen complicacions ni transcendències de cap mena. Només cal no moure's de vora el foc, sentir el misteri estàtic d'aquesta nit gloriosa en la quieta vida del propi respir o en en el títileig silencios de les estrelles.

— Iaio: estic més contenta!

Tic tac d'un rellotge invisible.

UN BUEN APERITIVO EN

**BAR
EL DORADO**

TAXIS PROVENSAL

TELEFONO 221 * SAN ANTONIO, 24

**HERRERIA Y FABRICACION DE
HERRAMIENTAS CORTANTES**

Joaquín MASSALLE

San Pedro, 31

— I el papa i la mama també estan tan contents con nosaltres?

— Si, nena és clar. Potser fins i tot ballen.

— De contents?

— De contents. On vas, nena? què tens?

La nena s'ha llevat a cercar la nina.

— Ja no me'n recordava. No vull que tingui fred. Això, mentre li estava les faldilles i l'asseu sobre el tapet de feltre. La nena penja el cap avall, com si realment s'interessés per les revistes.

Al cap de mitja hora, tot d'una, la petita mestressa aixeca el cap:

— Has sentit?

— Un altre corc?

— No: escolta.

Un miol. La nena concentra tota la seva atenció en el terra; amb veu de penediment diu:

— El gatet! L'havíem deixat a baix a la botiga.

D'una revolada obre la porta. Escala amunt s'apropen dos botons verds i la bèstia refrega el llom pels turmells de la nena, que xiscla, una mica excitada. L'avi la crida, apressat.

— Corre, corre, vina, que són les dotze! Vina a la taula!

La nena tanca la porta, agafa el gat en braços i es refugia a la taula faldillada. El gat, vora la nina, oneja el llom. L'avi escolta atentament les dotze campanades de la Seu, que la ràdio recull. Al carrer, unes gotes flonges d'aigua davallen del cel. Les darreres vibracions mínimes de l'habitació cessen. L'aire es torna a entebionir. No hi ha res més que un baf calent i ensonyat que ho envolta tot.

(Del volumen inédit *Las Vacances del Rellotge*)

**MOTORES DIESEL
Y A GASOLINA**

De 1 a 500 H.P.

ISIDRO ROCA

San Juan, 13

CASABLANCA

Recadero ILLA

ENCARGOS
PARA BARCELONA

MAYOR, 7

PLAZA COMERCIO, 10

PETXINA, 4

TRES generacions: l'avi, la néta, els pares.

Al carrer no neva; l'aire és encalmant, el paviment llis i el cel altíssim.

Totes les músiques del món no valen el que el silenci d'aquests estels de la nit de Nadal.

Tres generacions miren darrera els vidres. El vell té una cara negrenca, tota solcada, i les mans bastes les duu a la butxaca. El pare posa un braç sobre l'espatlla de la dona. La nena, de genolls a la cadira, enretira el nas del vidre perquè l'ha trobat fred.

Totes les músiques del món no valen el que el silenci d'aquests estels de la nit de Nadal.

Tota la petita estança on són va plena de la flaire barrejada de les herbes que es colltorcen, resseques, en els pots de vidre de la botiga de baix. L'herboristeria és el negoci familiar, encara que els temps hagin empès el pare a tocar-ne d'altres. La nena, però, prefereix la companyia de l'avi, tan complaent, tan evocador. Ahir ella s'acostà al pare, i aquest li féu una festa tan malagradosa que se'n senti tota ferida. En canvi, l'avi és tot un món. I què en sap de coses! Per als seus vuit anys, els seixanta vuit d'ell representen un llarg camí meravellósament engarlandat amb flors antigues, vorejat dels milers d'herbes que han passat per les seves mans i perfumat indeleblement com la botiga de sota, com les parets d'aquest pis baix de sastre.

O. CASELLAS

PINTURA - DECORACION

Joaquín Palagos

PANADERIA
Y COMESTIBLES

Santa Magdalena, 67

Teléfono 219

GARAJE

J. Baus Roca

REPARACIONES
INSTALACIONES MARITIMAS
E INDUSTRIALES

Carretera Palamós, 1
Teléfono 295

Hotel MURLA

**COSTA BRAVA
SAN FELIU DE GUIXOLS**

TELÉFONO 91

ROBERTO

PALLI

CONSTRUCTOR
DE OBRAS